

חייסורו של חמץ מותר להגעיל אפי"ב לפי שהוא כ"ע
 ברכ"ט של היחוד קודם שיבא היסור. כמו דגים שעלו
 בקערה שחומר לאכלם נטחח ומן הטעם הזה כמ"ס
 גפ"ל הכשר עכ"ל וס"ו ר"י כחב"ד התוס' בס"פ השוטר
 דפ"ו ד"ה מכלל וכו' הר"ש ז"ל ה"ס וכתב בן כחב"ד
 כ"ס וגם המרדכי ס"פ כתב פ"ו וע"ס גפ"ל וכו' התוס'
 גפ"ל הכשר דק"ח ד"ה שפ"ל יע"ס נאופ"ן ומכל הני
 רבנות דבתיב"ה ר"י והתוס' והר"ש והמרדכי וכו'
 דעת הסמ"ג לאוין ע"ח ופ"ה תירומה כמ"ס המ"ר בס"פ
 כ"ס נשמו ס"ל דגם בחמץ נ"ט גפ"ט משרא שרי כי
 ייב"ד דמרי' געלמ"ה גני נשר וחב"ד וזה הסכים הטור
 בא"ח ס"ח כ"ה הפך דברי הרד"ו ז"ל ונכח"ה נראה
 שכ"ה דעת סר"ג העיטור הניח דבריו הטור ס"י תמ"ז
 דכתב דגיטול היוצא מדפטו של גלי נטל הוא עכ"י יע"ס
 אלא משמע דעיקר טעמו הוי משום דחמץ כי נלע
 מפליטת הכלי בזמן היחוד היא והר"ל כ"ט גפ"ט
 דהיתרא זכ"ן ראיתי למרן חצ"י צ"ה"ט שכתב בן נפ"ס
 הנהגת ב"י יע"ס

אך

כד דייקי' שפיר נראה דזה אינו דהא חזינן
 רמדין ציטול קאחי ואי מטעם כ"ט גפ"ט הוי
 א"כ לא כרכינן לדין ציטול נס שהרי ק"ל פל דאיכ' תרי
 טעמי א"כ ליכא פ' שרינן ליה לגמרי וה"נ משמע
 מדברי מרן ג"י שהוצרך למר דבריו טעמים אחרים
 ומדלא הזכיר טעם זה דנ"ט גפ"ט הוי מוכח להדיא
 דכתי' וזה ברור ולפ"ו עכ"ל דהרנא דעת הרב נעל
 העיטור דקאי נשי' זו דהרד"ו דלגני חמץ מיהא לא
 מהני כלל טעם זה דנ"ט גפ"ט וה"נ חזינן להרש"א שס'
 בת"ה שדחה פירוש ר"י הלוא וכתב שאינו דומה לראייה
 דהתם לא חלשם איפור עליו ממילא דהיתר גמור הוא
 ובשכחערב אוחו טעם המועט עכשיו עם החלב שרי
 מחמת מיעוטו אינו רחוי לקבל שם חדש דהיינו נשר
 וחלב אכל חמץ הרי הוא ושמ' עליו כמו שהיה אם מעט
 ואם הרבה יהיה אלא שער עכשיו לא אסרו הכתוב
 ועכשיו אסרו והרי הוא עכשיו בגוף נבילה ולפי' נראה
 שצריך לומר אפי' בכלי חמץ שלא להגעיל אפי' קודם
 זמן היסורו עכ"ל כנראה לאויל צט"ו זו דהרד"ו להא
 נמי אמינא חדא דנראה דהרש"א גופיה חנר לבזיזה
 שהרי מצינו בחי' פ' כ"ה דהסכים לסגרת ר"י הלוא
 ואלו כאן דחה דבריו והס' דברים סותרים ז"ל ועוד
 דאפילו הרש"א לא אמר א"ד בהמץ לפי ששמו עליו
 כמו שהיה דהשתא נשאר איבורין הו"ל ומורה דשרינן
 להו מטעם דנ"ט בר ג"ט דהיתרא ולפ"ד הרד"ו אינו
 אלא נשר וחלב דוקא אבל לא נשאר איבורין ובר מן דין
 דא"כ נימא דכתיבה ס"ל לפרשנ"ה מה שאינו כן מ"מ
 דבר תי' הוא היכי שצ"ק דעת רובא דרבנות ונקט
 כדעת הרש"א וסייעתיה ועוד דהחליט המלמד כאלו
 דין זה מוסכם הוא בלי חולק והא חזינן לרובא דרבנותא
 דבברי' בהפך וכדבתיגנא סוף דבר דברי הרב נעלמו
 ממני ול"פ :

וראיה

לר"ן פרק כ"ט רבה בשם הרמב"ן
 וז"ל כתב הרמב"ן דליתא שכל הכלים
 הגלועים מחמץ לע"פ שנלעוהו קודם הפכה היסורה
 נלעי כו' אבל חמץ כיון שהיה שמו עליו קודם שנלע
 נפלים הללו בשעת גליעתו היסור נלעי וכו' שהוא
 דעת רב אלפס ז"ל שהניח כאן צ"ה דברים שנשמע בהן
 ע"י האור כגון השפודים והאכלאות מלגנן וגם חילק
 כלל גד' לענין חמץ משמע שהק' לענין חמץ דינו כן
 עפ"ל יע"ס משמע דס"ל דנ"ט בר ג"ט אינו מספיק
 להיתרא גבי חמץ אחר דלאו היתרא הוי וכו' שכן הוא
 דעת

חרי' ולית הכימו האחרוני' ע"ס א"כ לפי ט"ו כי נמי
 לא מקיי' חנניה מתי' ס"ס הר"ן לא ענר צ"י דהיסור
 דרבנן הוא דרביע עליה דמרבנן מיהא מיוחד לנעורי
 וגמ"ס ז"ל וכו' דעיקרא דמילתא בספקא הליא וכו'
 שכן הדר דינא דמתי' ולא שמה מחנ"ס לגני חמץ משום
 חומרה דחמץ נגעו נה ולא מרינא ומעשה עליו כסוגן
 דברי הרד"ו ולא קטיין אהדדי דמ"ס נחשו' היינו לרעה
 רובא דרבנותא דפני דחתי' בעינן לעבור עליו וכוותיהו
 נקטינן לענין דינא ככ"ל

ולפי

מ"ס הפ"ח דהעיקר הוא כפ' הרד"ו
 ז"ל דס"ל דמדינא הוא דהסור וצמ"ס
 לעיל חין ס' אכלי דכתב בן הרב לפי שלא ראה דברי
 הרד"ו במקומן וחילו הים רואה תשובה זו דהרד"ו לא
 היה כותב בן דמדברי' אהיה תשו' אית' לן למימר
 ע"כ דלא כתב בן א"ד לפי דעת הרמב"ם אבל
 לדעת רובא דרבנותא הדין הוא לחפך דהשתא לפוס'
 מאי דסוגר הרב פ"ח דלא כהרמב"ם וכמו שניאר דעתו
 שם גפ"ט ת"ס ל"כ הדין מחייב לומר דהרנא העיקר
 הוא כפ' אב"מ וסייעתיה וכמ"ס והשתא דבר ברור דלאחר
 הפסח שרי ליה בהנאה מאחר דאין כאן אלא חומרה
 בעלמא

האמנם

אחר דהיינו נראה בעיני דנג"ד ליתננו
 להקפיד עליו ^{אחר דהיינו} לפי שראיתי בירוש'
 פ' שמעיה חניין דאמרי' א"כ אמר ה"ו גיטך ע"מ שתתננו
 לי פסול והוינן צה ולא דא' היא קרמי' ומהני אמרי'
 ר"י בר גון לבשחזקה בו וצמנא' ותחזירנו לי כהדא
 תרנונא הוי מלכפנן חמץ והוה ר"כ ב"י יתב חרנונא
 לצריה וא"ל לבשחזקה בו וצמנא' וניאור דבריו היינו
 דק"ל דמ"ס רישא ומ"ס סיפא וכי היבא דנריש' פכלינן
 ליה ה"כ נימא צסיפא דמה הפרש יש בע"מ שתתננו לי
 לע"מ שתחזירנו לי ואהא משני דבע"מ שתחזירנו לי
 ה"ט דכשר משום דה"ל לישנא דחורה ופסיר ה"ל דהכונה
 היא לבשחזקה בו וצמנא' לא כן צרישא דאינו חלף
 לישנא דמנינה וכן לישנא לא משמע אלא שיהא שלו
 לגמרי ולכן פסול דלאו מידי יהיב ליה ואין כאן הקנאה
 גיטו לאשתו ומיעה נראה ודאי דמינה יס' ללמוד לענין
 חמץ נפסח ולס"ו נג"ד דכ"ל צ"ה הוא נמצ' דמעיקרא
 עגר עליה צ"י וזיין שכן הדר דינא שתהיה אסור
 אחר הפסח אפי' בהנאה הנראה לע"ד כתבתי' נא"ס
 החי' ע"ז

סימן ג

נשאלתי

לגא' דין כותן טעם בר נותן טעם
 לענין חמץ נפסח מה דינו

תשובה

דבר זה מבורר הוא בתשו' הרד"ו ז"ל
 החדשות ח"א ס"י חפ"ו דחזינן דאמר
 גביה שהעמידו אותה בקינה שהייתה מלוחה נבלי' הבלות
 מהמץ משני שיש לרין דק"ל מליח הרי הוא כרותח
 ונמצא דהקינה נרסרה ואוסרת הגבינה וסייפ' וכתב
 וליכא למימר דהוי נ"ט בר ג"ט כיצד הכלי טהן טעם
 בקינה והקינה בגבינה דלא שרי כ"ט בר ג"ט אלא נשר
 בחלב כי הרי' דגבים שעלו בקערה אבל נשאר איבורין
 לא שרי והכה מטעם המץ אכרינן ליה עכ"ל הרי מבורר
 דעת הרב ז"ל דס"ל דנשר בחלב דוקא הוא דהיתמר
 ולא נחמ' אלא דנלמ' לא ידעתי מה טעם לחל' דין צב"ח
 לשא' איסורי' וכו' דדין זה חמיה שהרי הוראה דברי הרש"א
 בת"ה בית ד' דק"ג דכתב וז"ל ומיהו אור' רכלים
 שמגעילין משמת חמץ חס' מגעילין אותם קודם זמן

ומרן נס"ק ז"ל דלע"ג דאיהו קיימי בשיטה זו דחמץ
איסורא נלע מיקרי חס"ה פסקו דהיכא דהוי כ"ט נכ"ט
חסנין ליה מיהא כאילו היחרא הוי וסרינן ליה
וכדפתינא לעיל הנראה לע"ד כתנתי נאם אחיעז"ר

סימן ר

ראיתי לעמוד על דברי הרמב"ם בה' חמץ ומצה
בפ"ג דכתב המסביר בית סתם ביר
ה"ז בחוקה ברוק כו' דעשו ז"ל דכיון דרגבי פשיט לה
להיחרא חס"ה דרחינן לה מ"מ כיון דמדרבנן הוא
דמאורייתא בניטול בעלמא סגי ופדאיתא נגמ' לא
שנקינן מהי דפשיט ליה לרגבי מקמי דחויא בעלמא
דקאמר עליוכין הוא דעת רי"ף גיאת שהביא דבריו
הרא"ש בפסקיו דכ"כ הר"ן ז"ל ע"ש

ואולם

כשגן לנאר למה לא ביאר רנ"י דאי
המ"ש קמן דשילינן ליה וכלאיתא
בנמרא למאי נ"מ לישליו ומשני דליתיה בעיר דשילייה
לחטורחי בי דינא כו' ומפשע השמועה נר' דה"ק מנ"מ
ס"ס חי איתא קמן שילינן ליה כל' דלע"י נימא דחוקתו
בדוק כל דאיתיה קמן שילינן ליה וכמ"ס ה'ס' ו'הר"ש
ס"ס וכן ס' הר"ן ע"ש ולפ"ו הרמב"ם סתם דלכריס
ביותר שחא משמע ליה דמ"ס סנ"ח בס"י חל"ח דהקשה
מנ"מ מנעיה זאת במ"ס לך הלא כיון דס' הוא נישליו
מדי ס' ע"ש אצל מ"מ ח"ל דלמאי דק"ל כחוקתו בדוק
חו לא צריך לשילייה ומעתה הרמב"ם דפוסק כדעת
רגבי דפשיטא ליה דחוקתו בדוק לך לא הוצרך לנאר
דין זה דכי איתיה קמן דצריך למשליו וזו נר"ס' שיטת
רגינו ירוחם ע"ש

והנה

מכאן הביא רביה סרצ נ"ש בנחשו סימן
ע"ז למאי דק"ל סתם כלים שלנו אינן
נ"י וכתב ח"ל דלא אמרי' סתם כלים שלנו אינן נ"י
דוקא כשאין בעל הכלים לפנינו שאלו את פיו אם הוא
נ"י בעכו"ס אנו אומרים סתם כלים אינן נ"י ואפילו
בשהעכו"ס לפנינו מש"ס דהינו כאמן ודברו לא מעלה
ומעלה הכל בישראל שהוא נאמן כריך לשאלו את פיו
כשהוא לפנינו ולא סמכינן אסתמא דאין הכלי נ"י דכל
היבא דחפשי לנרורי מזרינן ורביה לנר מפרק קמא
דפסחים דקאמר פתם למאי נ"מ דליתיה לסאי דשילייה
כלומר דאי איתיה למסביר קמן לא נ"מ מירי דאפילו
נימא דחוקתו בדוק שילינן ליה ולא סמכינן אחזקה הא
קמן ראש' במילתא דרבנן ומ"ס פ' ב' ב' נריקת חמץ דהיא
מדרבנן ואיכא ס' אי חיבת חמץ או לא לא סמכי' אחזקה
בדוק כיכא דליתיה קמן כל היבא דאפשר לנרורי מזרינן
עכ"ד יע"ש וחמשה עליו איך כחצ' דין זה בפשיטות
דהרי לפי דעת הרמב"ם ופמ"ש וכ"כ דעת רי"ף וכמ"ס
הרב נ"ח כולו הנהו רבנותא ס"ל דלמאי דק"ל כר"כ
דחוקתו בדוק חו לא צריכין לשילי' אפי"י איתיה קמן
ופירושא דשמעתתא אדכא לפרושי בגוונא אחרינ' ודברתי
וא"כ איכא למימר דה"נ גני סתם כלים שלנו מאחר
דסתמא דמילתא אינן נ"י איבא שדעת רובא דרבנותא
אינן כן והכי משמע פשטא דשמעתתא מ"מ כל פי
האי מילתא ח"ל לפרש דלדעת הרמב"ם ורי"ף אין הדין
כן אלא לעולם סמכינן אסתמא וכדאמר' הכל גני
בדיקת גס עיקר ראיתי שגביא מה דק"ל בפ"ק דחולין
דרוב מזין ה"ל שמיטה מומחין הס והיבא דאית' לשוחט
קמן ולא ידעתי אי נמר חו לו דאסור לאכול משחיטתו
ער שנבדוק אותו עכ"ל אחר המח' נראה דלא מרעא
כלל דפאטי התם דליבא אך גני פתם כלים שלנו דאיכא

דעת הרשב"א נח"ה וכמ"ס של דנ"ט בנ"ט דהיחרא הוא
דמסי' להיחרא ולה' דאסורא ועיין במ"ס רי"ף נהיב' ה'
חלק ה' דכתב וז"ל ויש מהגדולים שכתב דשפירין
ואספולאות חס"ה פ"י שחמירין ע"י האור דיי בהנעלה
דדוקא בכלים של גויש צריך לינון דנל גני חמץ היחרא
נלע וכ"כ הרשב"א עכ"ל הנה מ"ס דעת הרשב"א דס"ל
דחמץ היחרא נלע כנר כתננו דנח"ה לא כתב כן הלא
כיון דחמץ שמו עליו איסורא הוא דהיה ולי מסו' מאי
דכתב נח"ה פכ"ה הוא דכתב כן לא ידעתי אמאי חפס
דברי הרב נח"ה מ"ס נח"ה דס"ה הוא לדוג' וכ"ס
כשהוא להחמיר וכ"כ חס"ה בהשו"ס רס"ב דס"ל לדוג'
כמ"ס נח"ה דחמץ נחו היחרא הוא הו"ל דהמו עליו
מתחי וע"ס יע"ש ולענין הלכה אחר שנאמר שכל הני
רבנותא סברי דגס נחמץ כ"ט בר נ"ט שרי א"כ ודאי
דכוותיהו נקטי' ולא מצינו בפ"י מהן דפליגי עלייהו
זולת להרשב"א נח"ה וכבר כתננו דנח"ה ונחשונה נראה
דס"ל בהפך דהשחא ליבא הוכחה מדבריו כמלך ס"ל
לשם קושטא דמלחא ואף שכתננו לעיל דמ"ס הר"ן
צ"ס ע"ש הרמב"ם נר' דמסביר חס"ה כדעת כל הני רבנות'
מ"מ כו' דייקנן שפיר נח"ה דלמאי דהוא דהא מצינו
להרא"ש פכ"ס שהעתיק דברי הרי"ף ועוד שכתב בפ"י
בנחשו כלל י"ד דשפירין ואספולאות צריכין לינון אף
בפסח ע"כ א"כ ע"כ דס"ל דחי' הרמב"ם דחמץ כיון
ששמו עליו איסורא נלע מיקרי וכמ"ס הר"ן ז"ל דעת
הרי"ף ואס"ה השכחן שם דהתיר לשנעיל קודם שעה ה'
אפי' כלים נ"י מטעם דהיחרא נלע והוי חרי' ג"ט
דהיחרא וכ"כ פסק מרן נ"ס' יע"ש וזמנו שכן ראיתי
להפ"ח ז"ל ברפ"י תנ"כ שעמד ע"ז יע"ש וא"כ ה"כ
מצינו למימר דסברי הרי"ף והרמב"ם דנח"ה כח חרי' ג"ט
סרינן ליה כאילו היחרא מיהא הוי נחשון דכעת לא
מנאחי בפ"י מי שבזנר בהיפך זולת הר"ן שם בפכ"ס
שהביא דברי ר"י שכתב דמוחר להגעיל קודם זמן איסור
חמץ משום דהוי ג"ט נכ"ט דהיחרא וכתב עליו דאפשר
לחלק דהתם אין ס"ס האיסור חל עליו דהיינו בשר נחלב
אצל הכא מפיקר' חמץ והשתא חמץ ע"כ ואף איכו
בדרך אפשר אמרם למלתיה ואף שכתננו לעיל דכותיה
דהרדנ"ו כתב הרב העיטור מ"מ רובא דרבנותא אינו כן
ומה גס דהשכחן לרגנן נחראי הרב שנוי הלכת הניח
דברי מרן נ"י בס"י חנ"ב והרב נ"ח נפ"י חנ"א גני
מודוכה וכ"כ ס"ס לקמן סי' ו' והרב הלבוש צפ"ה חנ"ג ס"ר
וס"ה וסי' חס"ה ועיין במ"ס פמג"ה סי' תמ"ז ס"ק כ"ח
ע"ש מופריל דכתננו בפשיטות דנחמץ ג"כ נ"ט נכ"ט
דהיחרא הוי ומ"ס שרי וכבר כתננו שפ"ס מרן נ"ס' חק
וממ"ס צפ"פקי מוהר"י ז"ל ס' תפ"ז ופסקו מורס
נמפה סי' תמ"ז ס"ס רכל דנר שמנשלין בכלי חמץ כגון
יין מנישל ומרקחת וכדומה אסור בפסח ע"כ אין
להופיח מזה דס"ל כדעת הרדנ"ו דנ"ט נכ"ט לגני חמץ
לאו כלום היא דאי לא אמאי לא שרי להו מהן עעמא
דנ"ט נכ"ט דהיחרא הוי וכמ"ס פמג"ה ס"ס סקכ"ד
ורס"י חנ"ג יע"ש דזה אינו החר המחילה רנה אלא
עיקר עעמא הוי משום דלשטתיה קאזיל דפסק ביר
רס"ל'ה כדעת ה"ס מחמירין דסברי דנכלי ונישול י"ס
לאסור נ"ט נכ"ט יע"ש וה"ה הו"ל ויכול לאוכלס קודם
פסח או לקיימו ער לאחר פסח הו"ל כלכתתי וכן ראיתי
אחר זמן להח"י נס"י חנ"ג סק"ב שפ"ס

ומיהו

מ"ס שם ח"ל דחמץ כיון ששמו עליו
מיקרי איסור נלע וכמ"ס בסימן ת"ן
קק"ד ע"כ ס"ס דברים תמוסים שהרי כבר כתננו דאינו
חלוי זה גזו ויש רביה לוח מדברי הרא"ש והאור ננו